

ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST, o. s.

za finanční podpory státního podniku Lesy ČR

CERTIFIKACE V LESNÍM HOSPODÁŘSTVÍ

SBORNÍK REFERÁTŮ

5. června 2012
Silvia, Hradec Králové

Odborný garant: **Ing. Petr Najman**
člen RV ČLS
tel.: 724 524 652, e-mail: petr.najman.ls209@lesycr.cz

Organizační garant: **PhDr. Ing. Vít Skála**
Česká lesnická společnost, o. s.
tel.: 603 584 550, e-mail: tajemnik@cesles.cz

Cílem semináře je seznámit účastníky s certifikačními systémy v lesním hospodářství, jejich kritérii a dopady na vlastníky lesů a zpracovatele dřeva.

Akce je určena pro vlastníky lesů, odborné lesní hospodáře, ochránce přírody, zpracovatele dřeva a orgány státní správy. V současné době probíhá akreditace semináře u MV jako součást celoživotního vzdělávání pracovníků veřejné správy.

Autor souhlasí se zveřejněním svého příspěvku ve sborníku a na internetu.
Texty ve sborníku neprošly jazykovou úpravou.

Technická spolupráce: **Lesnická práce, s. r. o.**
nakladatelství a vydavatelství
Zámek 1, 281 63 Kostelec nad Černými lesy
neuhoferova@lesprace.cz

Česká lesnická společnost, o. s., 2012
ISBN 978-80-02-02385-2

OBSAH

- 4 Stanislav Slanina, výkonný ředitel PEFC Česká republika**
PEFC – certifikace trvale udržitelného hospodaření a spotřebitelského řetězce lesních produktů
- 9 Tomáš Duda, FSC ČR, o.s.**
Certifikace FSC
- 14 Tomáš Dohnanský, Odborná komise Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR**
Kritéria a indikátory trvale udržitelného hospodaření podle PEFC
- 19 Martin Zavrtálek, LČR, s. p., Odbor lesního hospodářství a ochrany přírody**
Dva roky s FSC aneb zkušenosti Lesů České republiky, s. p. s certifikačním systémem FSC
- 21 Milan Hron, lesní správce**
Certifikace FSC z pohledu odborného lesního hospodáře
- 24 Pavel Dubánek**
Informace o certifikaci spotřebitelského řetězce dřeva (CoC)

PEFC – CERTIFIKACE TRVALE UDRŽITELNÉHO HOSPODAŘENÍ A SPOTŘEBITELSKÉHO ŘETĚZCE LESNÍCH PRODUKTŮ

Stanislav Slanina

výkonný ředitel PEFC Česká republika

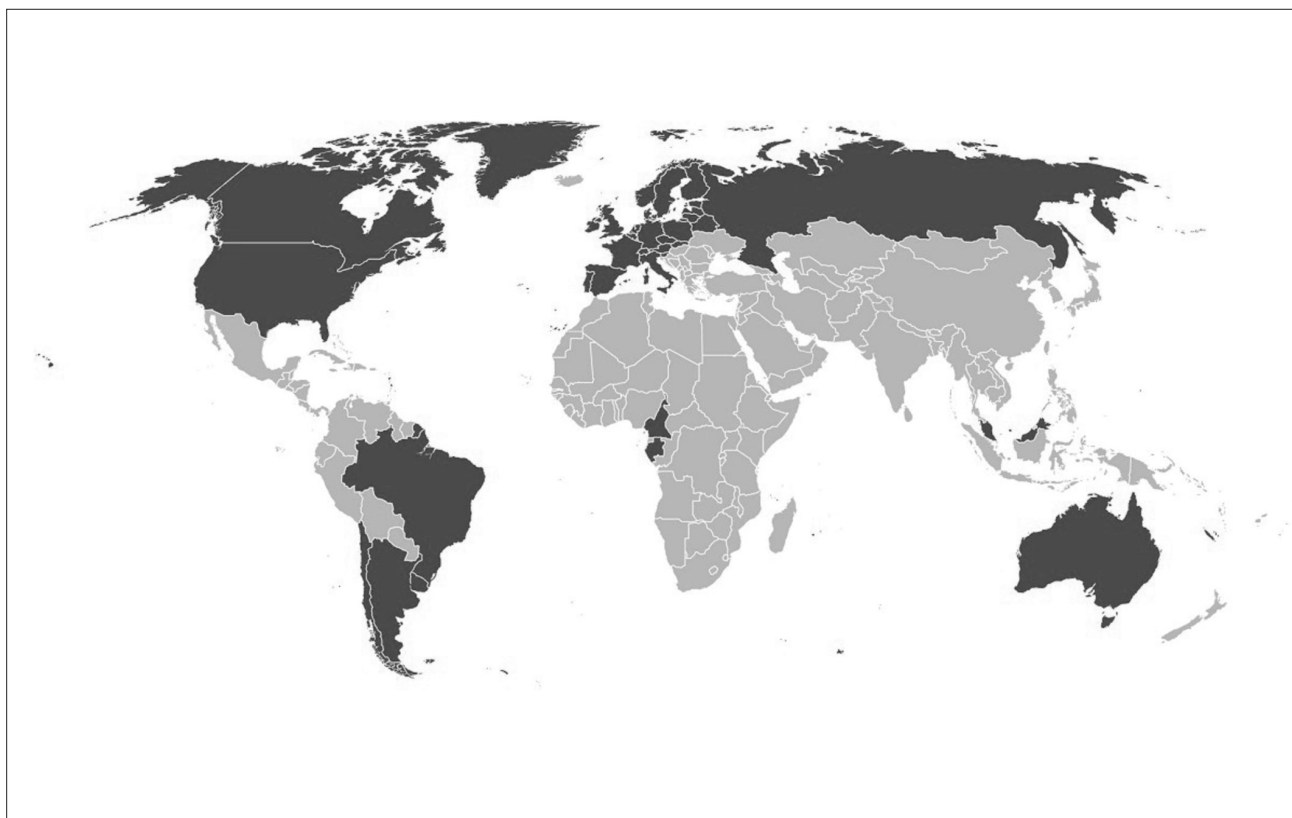
V posledních desetiletích se celosvětově stupňuje zájem společnosti o ochranu lesů jako nenahraditelné složky životního prostředí. Podnětem tohoto zájmu se stalo ničení a devastace především tropických pralesů, významných a nezastupitelných ekosystémů naší planety. Tyto podněty vyžadují zvýšené úsilí při další podpoře a zavádění trvale udržitelného hospodaření v lesích.

Certifikace lesů, lesního hospodářství a dřevozpracujícího průmyslu je dobrovolným nástrojem, který může podpořit úsilí směřující k dosažení trvale udržitelného hospodaření v lesích v České republice a zároveň usiluje o zlepšení všech funkcí lesa ve prospěch životního prostředí člověka.

PEFC certifikace představuje transparentní systém posouzení hospodaření v lesích a je prostředkem ke sledování původu dřeva od těžby přes jeho zpracování až po konečný výrobek.

PEFC je celosvětově nejrozšířenější systém certifikace trvale udržitelného hospodaření v lesích a již více než 70 % českých lesů je certifikováno tímto systémem.

Správce Českého systému certifikace lesů platného na území České republiky je národní řídicí orgán PEFC ČR. Český systém certifikace lesů byl uznán členskými státy Rady PEFC počátkem roku 2002.

OBR. 1: Členská základna PEFC International (35 států, 243 mil. ha certifikovaných lesů, přes 10.000 certifikovaných společností v rámci certifikace spotřebitelského řetězce).

Trvale udržitelné hospodaření v lesích

Trvale udržitelné hospodaření v lesích je definováno rezolucí H1 přijatou na 2. Ministerské konferenci o ochraně lesů v Evropě (Helsinky 1993) jako „správa a využívání lesů a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biologickou diverzitu, produkční schopnosti a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti i budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce na místní, národní a globální úrovni a které tím nepoškozují ostatní ekosystémy“.

V České republice je v současné době certifikováno systémem PEFC 1.856.354 ha lesa.

Základními principy trvale udržitelného hospodaření v lesích jsou:

1. zachování a vhodné rozšiřování lesních zdrojů a jejich přínos ke globálnímu koloběhu uhlíku;
2. zachování zdraví a vitality lesních ekosystémů;
3. zachování a podpora produkčních funkcí lesa;
4. zachování, ochrana a vhodné zvyšování biologické diverzity lesních ekosystémů;
5. zachování a vhodné posílení ochranných funkcí lesa (zvláště funkce půdoochranné a vodoochranné);
6. zachování ostatních sociálně-ekonomických funkcí lesa.

Posuzování trvale udržitelného hospodaření v lesích

Certifikační kritéria vytváří kritické kontrolní body systému obhospodařování lesů a jsou základem pro nezávislé hodnocení systému hospodaření v lesích a vydání certifikátu trvale udržitelného hospodaření v lesích.

Cíle a možnosti regionální certifikace

Systém certifikace lesního hospodářství je založen na principu regionální certifikace, v rámci které třetí nezávislá osoba posuzuje soulad lesního hospodářství územní jednotky bez ohledu na majetkové hranice.

Žadatelem o regionální certifikaci musí být jasně identifikovatelná organizace (v České republice je to Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR), která v procesu certifikace zastupuje individuální vlastníky lesů. Individuální vlastníci mají možnost účastnit se regionální certifikace na základě dobrovolného rozhodnutí.

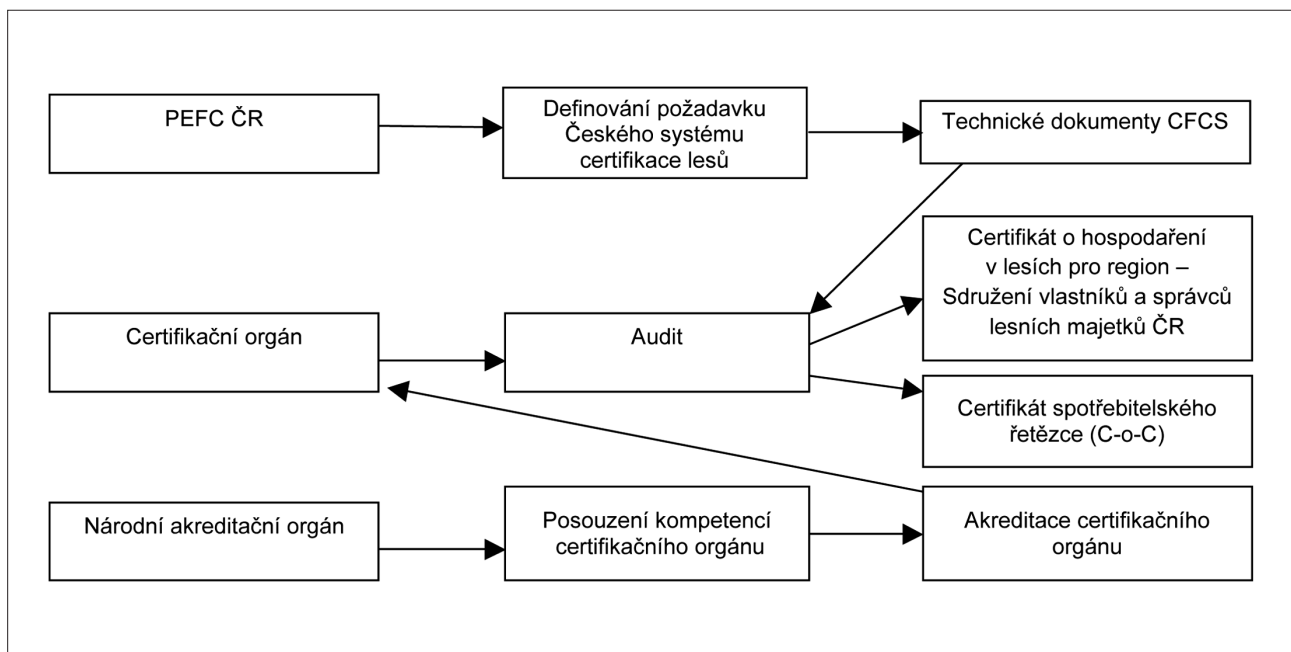
Cílem regionální certifikace je:

- nabídnout účast v certifikaci všem vlastníků lesů bez rozdílu ve velikosti jejich lesního majetku;
- zajistit finanční efektivnost certifikace;
- umožnit posuzování kritérií TUH, která nejsou hodnotitelná a dosažitelná na úrovni individuálního vlastnictví (pokud nemá dostatečnou výměru).

Individuální vlastníci lesů, kteří mají zájem účastnit se regionální certifikace, se mohou dobrovolně přihlásit k certifikovanému regionu na základě žádosti o účast v regionální certifikaci.

Posuzování hospodaření individuálních vlastníků v rámci regionální certifikace představuje interní audit systému trvale udržitelného v lesích a je zajišťováno žadatelem o regionální certifikaci nebo jím pověřenou organizací.

Zjišťování shody hospodaření individuálních vlastníků lesů formou venkovních šetření je prováděno na základě vzorkování. Vzorkování musí být prováděno tak, aby poskytovalo spolehlivé výsledky a zároveň bylo ekonomicky efektivní z pohledu počtu a velikosti individuálních vlastníků účastnících se regionální certifikace.

OBR. 2: Schéma certifikace lesního hospodářství a spotřebitelského řetězce lesních produktů nezávislým certifikačním orgánem

Certifikace spotřebitelského řetězce lesních produktů (C-o-C, Chain of Custody)

Certifikace spotřebitelského řetězce lesních produktů je potřebná pro sledování toku dřeva z lesů obhospodařovaných trvale udržitelným způsobem a provádí se podle technického dokumentu CFCS 2002:2011 (překlad mezinárodně platného dokumentu PEFC International). Dokument specifikuje požadavky, které musí certifikované organizace plnit, aby prohlášení vztahující se k původu suroviny obsažené ve výrobcích byly uznány jako hodnověrné a spolehlivé.

Sledování původu dřevní suroviny v rámci C-o-C certifikace

Původ lesních produktů může být sledovaný různými způsoby v závislosti na konkrétní situaci a potřebách certifikované společnosti prostřednictvím tzv. procentuální metody nebo fyzické separace certifikovaného dřeva, papíru nebo výrobků ze dřeva.

- Procentuální metoda umožňuje smíšení certifikované a necertifikované suroviny v průběhu výrobního procesu nebo obchodování, přičemž musí být známý podíl certifikované suroviny, o které se informace přenášejí k zákazníkům společnosti (průměrné procento). Alternativně může společnost jako certifikovaná prodávat část své produkce, která odpovídá podílu použité certifikované suroviny (objemový kredit).
- Metoda fyzické separace požaduje třídění certifikované na necertifikované suroviny v průběhu všech fází výrobního procesu nebo obchodování, aby se zabezpečilo, že nedojde ke smíšení certifikované suroviny s necertifikovanou.

Detailní popis obou základních metod je popsán v technickém dokumentu CFCS 2002:2011, revize 1 Spotřebitelský řetězec lesních produktů – Požadavky, který je dostupný na www.pefc.cz.

Logo PEFC

Logo PEFC je mezinárodně důvěryhodná a známá značka, která poskytuje informace vztahující se k původu lesních produktů z lesů obhospodařovaných trvale udržitelným způsobem a z jiných nekontroverzních zdrojů. **PEFC tedy poskytuje logo na výrobky na bázi dřeva, které umožňuje zákazníkovi i široké veřejnosti vybrat si výrobek pocházející z trvale udržitelných zdrojů.**

Kdo může používat logo PEFC?

Na základě udělené licence sdružením PEFC Česká republika může být logo PEFC použito dobrovolně na výrobcích nebo mimo výrobky. PEFC certifikované společnosti, které mají zájem používat logo PEFC, musí kontaktovat PEFC ČR a uzavřít s ním licenční smlouvu, neboť každé logo PEFC je opatřeno originálním licenčním číslem a tudíž má svého konkrétního majitele. **Vydání a používání loga PEFC je zdarma** a certifikovaný subjekt tím může navenek prezentovat svoji sociální odpovědnost a příslušnost k celosvětově nejrozšířenějšímu a mezinárodně uznávanému systému certifikace lesů.

Co PEFC certifikace poskytuje?

Certifikované sledování toku dřeva nabízí dřevařským a papírenským společnostem, tiskárnám, dodavatelům, distributorům, maloobchodníkům a spotřebitelům široké spektrum výhod.

- **Obchodní výhody a příležitosti:** lepší přístup na trhy, protože poptávka po dřevu z certifikovaných zdrojů stále roste.
- **Bezpečný původ a transparentnost:** certifikované společnosti mají jistotu, že se dřevo z nelegální těžby nedostane do jejich výrobního procesu.
- **Komunikace se zákazníky:** společnosti mohou dát najevo svou společenskou odpovědnost a pomáhat tak zlepšovat životní prostředí v našem okolí a podpořit používání certifikovaných výrobků na bázi dřeva.
- **Zvýšená efektivnost:** auditovaný systém sledování toku dřeva může zlepšit vnitřní efektivnost společnosti a může být integrován do systému řízení kvality.

Jakým způsobem je možné se zapojit?

- **Vlastníci lesa nebo lesní hospodáři** – informujte se na možnost certifikace Vašeho hospodaření v rámci regionální certifikace u Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR (www.zadatel.pefc.cz)
- **Obchodníci se dřevem nebo dřevozpracující podniky** – zapojte se do certifikačního systému PEFC prostřednictvím certifikace spotřebitelského řetězce C-o-C a propagujte své výrobky prostřednictvím online databáze produktů pocházejících z certifikované suroviny. Vložení výrobků do databáze je zdarma.
- **Cílový zákazník / spotřebitel** – zakoupením výrobků na bázi dřeva, které jsou označeny logem PEFC, podpoříte správnou péči o české lesy.
- **Zainteresované skupiny** – zapojte se s námi do propagace a podpory trvale udržitelného hospodaření prostřednictvím vzdělávacích programů PEFC.

Kde je možné nalézt informace o certifikaci PEFC, certifikovaných lesích, společnostech a produktech z certifikované suroviny?

V příspěvku jsou uvedeny pouze základní informace o certifikaci PEFC. Pro podrobnější informace navštivte webové stránky www.pefc.cz, případně se obraťte na sekretariát PEFC.

Údaje o držitelích certifikátu naleznete na webové stránce www.pefc.cz v sekci „držitelé certifikátu“, kde jsou k dispozici databáze certifikovaných lesních majetků (TUH – trvale udržitelné hospodaření) a certifikovaných společností v rámci spotřebitelského řetězce lesních produktů (C-o-C – Chain of Custody). V těchto databázích je možné vyhledat informace o kterémkoliv certifikátu PEFC a registračním čísle loga PEFC (vydaném v České republice).

Certifikované zahraniční společnosti a informace o organizaci PEFC International lze nalézt na webové stránce www.pefc.org.

Certifikované produkty jsou uvedeny v online databázi na www.produkty.pefc.cz.

Aktuální informace z České republiky – uznání Českého systému certifikace lesů

Dne 25. dubna 2012 byl členy mezinárodní organizace PEFC International opětovně uznán Český systém certifikace lesů. Sdružení PEFC ČR následně obdrželo prestižní certifikát o členství v PEFC International do roku 2017.

Revize českých standardů certifikace lesů, která se provádí jednou za pět let, byla zahájena již v únoru roku 2010 a jejím cílem byla implementace nových vědeckých poznatků, závěrů ministerských konferencí o ochraně lesů, mezinárodních úmluv týkajících se hospodaření v lesích, mezinárodních dokumentů PEFC International, požadavků národní legislativy a praktických zkušeností z desetiletého úspěšného provádění certifikace do platných dokumentů českého systému certifikace lesů. Revizi standardů zajišťovala technická komise, kterou tvořili zástupci státních a nestátních vlastníků lesů, dřevozpracujícího průmyslu, nevládních organizací a ostatních zájmových sdružení a skupin. Práce komise byla založena na konstruktivní diskusi a jednotlivé dokumenty byly přijaty členy komise na základě předem dohodnutého principu konsensu. V květnu roku 2011 byla revidovaná dokumentace schválena Sněmem PEFC ČR a předána PEFC International k mezinárodnímu posouzení, které provedl na základě transparentního výběrového řízení certifikační orgán FORM International z Nizozemí. Po důsledném a komplexním posouzení české revidované dokumentace vydal FORM Int. výsledné prohlášení, že nové české standardy certifikace lesů splňují veškeré mezinárodní požadavky na trvale udržitelné hospodaření a následné sledování toku certifikované suroviny a doporučil je k schválení členům PEFC International.

Aktuální informace ze světa – stavební průmysl požaduje certifikaci

Skupina dodavatelů dřeva ve Velké Británii (UK Contractors Group – UKCG) podepsala prohlášení o nákupu dřeva z trvale udržitelných zdrojů pro oblast stavebního průmyslu. Všechny výrobky ze dřeva, které najdou dočasné nebo trvalé využití ve VB a jsou zakoupeny u jednotlivých členů UKCG budou certifikovány jako legální a pocházející z trvale udržitelných zdrojů, jak je definováno vládou Velké Británie (viz. Central Point of Expertise on Timber – CPET).

Z pohledu udržitelného hospodaření, CPET v současné době akceptuje dva systémy certifikace – FSC (Forest Stewardship Council) a PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification). PEFC působí jako zastřešující organizace, která uznává více než 30 národních certifikačních systémů. Mezi největší a nejznámější členské systémy patří Sustainable Forest Initiative (SFI), Canadian Standard Association (CSA) a Malaysian Timber Council System (MTCS)

Prohlášení UKCG přichází 12 měsíců před zavedením nového nařízení EU o těžbě a sledování původu dřeva (Illegal Timber Regulation – ITR), dnes běžně označovaném EUTR, FLEGT. Nařízení stanoví, že kontrolní organizace uznané Evropskou komisí budou hospodářským subjektům z EU poskytovat funkční systémy sledování toku a hodnocení kontroverznosti dřevní suroviny (systém náležité péče – Due Diligence System). Uvedené nařízení se bude vztahovat na všechny členské státy, a to od 3. března 2013. Posláním tohoto nařízení je regulace trhu s nelegálně vytěženou dřevní surovinou a výrobky z ní v rámci EU. Více na www.pefc.org

Výzva – vyjádřete souhlas s Rio deklarácí a podepište ji

Rio deklarace certifikace lesů odstartovala v Rio de Janeiro v roce 2010 a vychází z myšlenky potřeby jednotného souboru zásad, který poskytne návod pro lepší podporu certifikace lesů a její postupný rozvoj ve prospěch udržitelného obhospodařování lesů.

Ve své preambuli deklarace uvádí, že **“Výzva na ochranu životního prostředí, sociálních a ekonomických výhod, které poskytují světové lesy, je rozhodující pro život na Zemi. To vyžaduje svět, ve kterém lidé dokáží obhospodařovat lesy trvale udržitelným způsobem, svět, který uznává integrovanou a vzájemně provázanou povahu naší planety, svět, který uznává a váží si význam venkovských komunit, původního obyvatelstva a rodin, jejichž živobytí je závislé na lesích”** a definuje deset principů jako společný rámec pro maximalizaci přínosů, které certifikace lesů může nabídnout společnosti.

Rio deklarace certifikace lesů navazuje na myšlenky, které se v minulosti objevily v jiných dokumentech jako Deklarace z Rio de Janeiro o životním prostředí a rozvoji, Rio deklarace z roku 1992, Všeobecná deklarace lidských práv, Agenda 21, Charta OSN a Globální dohoda o využívání, ochraně a udržitelném rozvoji všech typů lesů, aby se vytvořil rámec, který budou moci podpořit všechny zájmové skupiny.

Kontakt

Ing. Stanislav Slanina, výkonný ředitel PEFC Česká republika, tel.: 220 517 137, e-mail: info@pefc.cz

CERTIFIKACE FSC

Tomáš Duda

ředitel FSC ČR, o. s.

Předpoklady vzniku systému FSC

Nelegální odlesňování, kořistnické hospodaření s lesy i nelegální obchod se dřevem jsou možné, protože v mnoha zemích neexistují efektivní mechanismy ve formě zákonů, jejich vymahatelnosti a kontroly.

K dispozici nejsou ani žádné mezinárodní dohody nebo je jejich prosazování nedostatečné. V 80. letech apelovaly ochránářské spolky na bojkot dřeva z tropických lesů, za účelem zastavení jejich destrukce. Toto opatření však na mnoha místech nevedlo k zamýšlenému cíli.

Po této zkušenosti upustily mnohé ekologické a sociální organizace od taktiky bojkotu a místo toho podporují šetrné obhospodařování lesů. Zde je cílem vytěžit z lesa jenom takové množství dřeva, které v něm běžně přiroste a přitom také dodržovat základní ekologické a sociální požadavky. Tak je v oblastech bohatých na lesy zabezpečen na jedné straně zdroj příjmů a na straně druhé je les dlouhodobě zachovávan.

Také s tím, jak v posledních letech roste zájem veřejnosti o zdravé životní prostředí, roste též veřejná podpora odpovědného lesního hospodaření, které dbá na ochranu přírody, celospolečenské funkce lesů a dlouhodobý ekonomický prospěch lesních podniků. Jedním z účinných nástrojů pro prosazování odpovědného hospodaření v lesích je lesní certifikace.

Lesní certifikací se rozumí proces posuzování, je-li konkrétní lesní majetek obhospodařován v souladu s odsouhlasenými standardy. Pakliže tomu tak je, vlastník lesa má právo používat označení, které na trhu odliší dřevo z jeho lesa od dřeva nejasného původu. Dřevo s certifikátem má na trhu komparativní výhodu. Aby měl zákazník jistotu, že dřevo, z něž byl produkt vyroben, pochází z certifikovaného lesa, pořizují si zpracovatelé dřeva certifikát zpracovatelského řetězce.

Lesní certifikace je dobrovolným měkkým tržním nástrojem trvale udržitelného rozvoje. Zároveň představuje iniciativu podporující spotřebu dřeva z šetrně obhospodařovaných lesů, tedy unikátní přírodní obnovitelné suroviny.

Vznik a fungování FSC

Forest Stewardship Council (FSC) je mezinárodní nevládní nezisková organizace, která byla založena roku 1993 zástupci dřevozpracujícího průmyslu, environmentálních organizací, obchodníků se dřevem, lesníků, sdružení domorodých obyvatel a odborů z celého světa. FSC je řízeno demokraticky – více než 800 členy ze 72 rozvojevých a bohatých zemí světa.

Základní ideou FSC je podporovat environmentálně vhodné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování lesů, a tím napomoci chránit ohrožené a devastované světové lesy. Za tímto účelem organizace vytvořila unikátní systém lesní certifikace.

Struktura organizace FSC odráží základní principy Agendy 21, přijaté na Summitu Země v Riu de Janeiru v roce 1992: ekonomické, environmentální a sociální požadavky jsou reprezentovány vyrovnaným způsobem, aby se navzájem podporovaly a nekonkurovaly si. Členové jsou v FSC rozděleni do tří sekcí, zastupujících sociální, environmentální a ekonomické zájmy. Díky své otevřenosti všem zájmovým skupinám, důsledným požadavkům na sociální a environmentální stránku hospodaření v lesích a důkladnému systému kontroly jejich plnění má FSC podporu největších českých i mezinárodních environmentálních organizací, jako je Světový fond na ochranu přírody (WWF) nebo Friends of the Earth, i velkých obchodních řetězců.

Činnost FSC je financována z akreditačních příspěvků, z příjmů z poskytování vlastních služeb, další prostředky získává z členských příspěvků.

System lesní certifikace FSC lze schematicky rozdělit na tři činnosti: akreditace – standardizace – certifikace. Každou činnost vykonává jiný subjekt.

Organizace FSC vytváří pravidla pro fungování systému. Za předem jasně stanovených podmínek akredituje a kontroluje národní pobočky FSC a nezávislé certifikační orgány.

Národní pobočky FSC dnes působí ve více než 50 zemích světa pěti kontinentů, další vznikají. Hlavním úkolem národních poboček FSC je standardizace – tvorba národních standardů FSC pro lesní hospodaření v jednotlivých zemích – a poradenství pro účastníky systému FSC: lesníky, dřevozpracovatele, obchodníky a spotřebitele.

Certifikační orgány jsou auditorské firmy, které provádějí certifikaci lesních majetků a dřevozpracujícího průmyslu v celém zpracovatelském řetězci. Certifikace zpracovatelských podniků je založena na jednotném, celosvětově platném standardu. Ten vychází z potřeby dokladovat certifikovanou surovinu v celém výrobním řetězci od lesa až po finální výrobek.

Zájemci o členství v FSC ČR z řad vlastníků lesů a lesních hospodářů jsou vítáni, stejně jako zástupci dalších zájmových skupin.

Rozšíření certifikace FSC

Rozloha lesů certifikovaných pod značkou FSC ročně výrazně vzrůstá. Stejně tak roste v environmentálně vyspělých společnostech zájem o výrobky z šetrně obhospodařovaných lesů. V listopadu 2011 bylo certifikováno již 147 milionů hektarů lesů v 79 zemích pěti kontinentů. Evropský podíl činí 62 milionů hektarů FSC certifikovaných lesů ve 32 zemích.

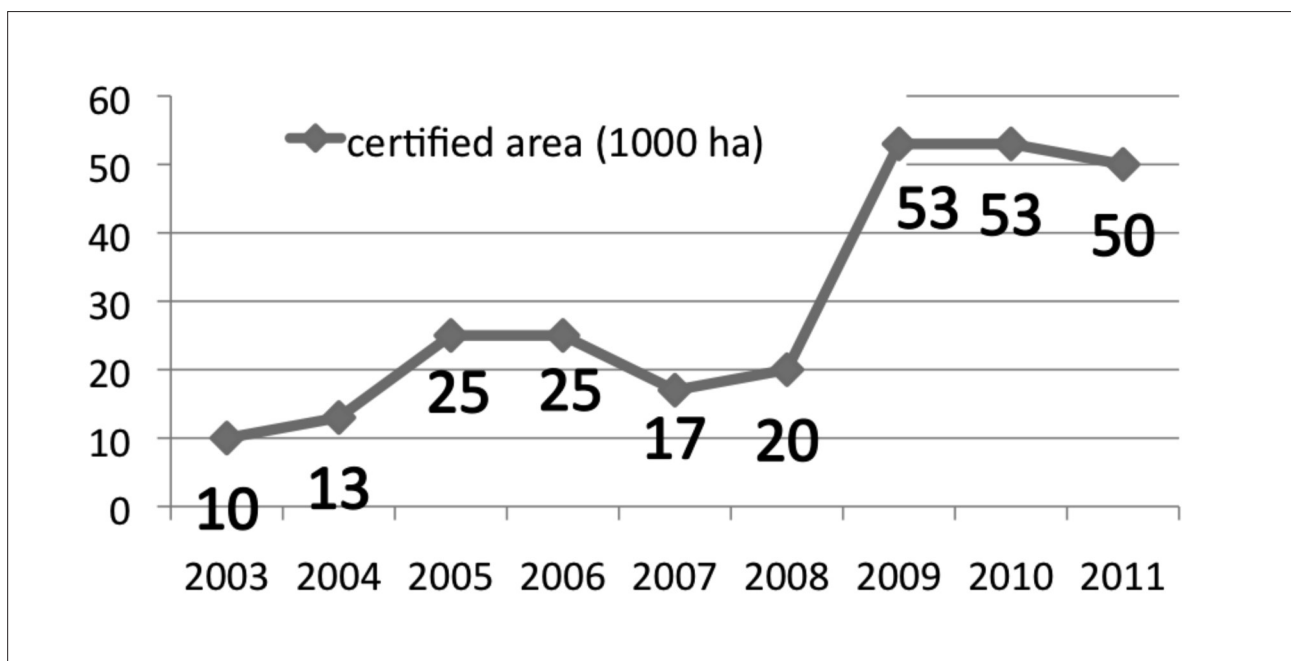
Na certifikované lesy navazuje ve světě 29 900 certifikovaných zpracovatelských podniků od malých truhlářství až po obří pily či papírny. V Evropě existuje již více než 10 600 certifikovaných provozů. Jejich počet vzrůstá i v ČR, především mezi podniky vyvážejícími finální dřevěné výrobky s vysokou přidanou hodnotou a tiskárnami.

FSC v číslech (ke květnu 2012)

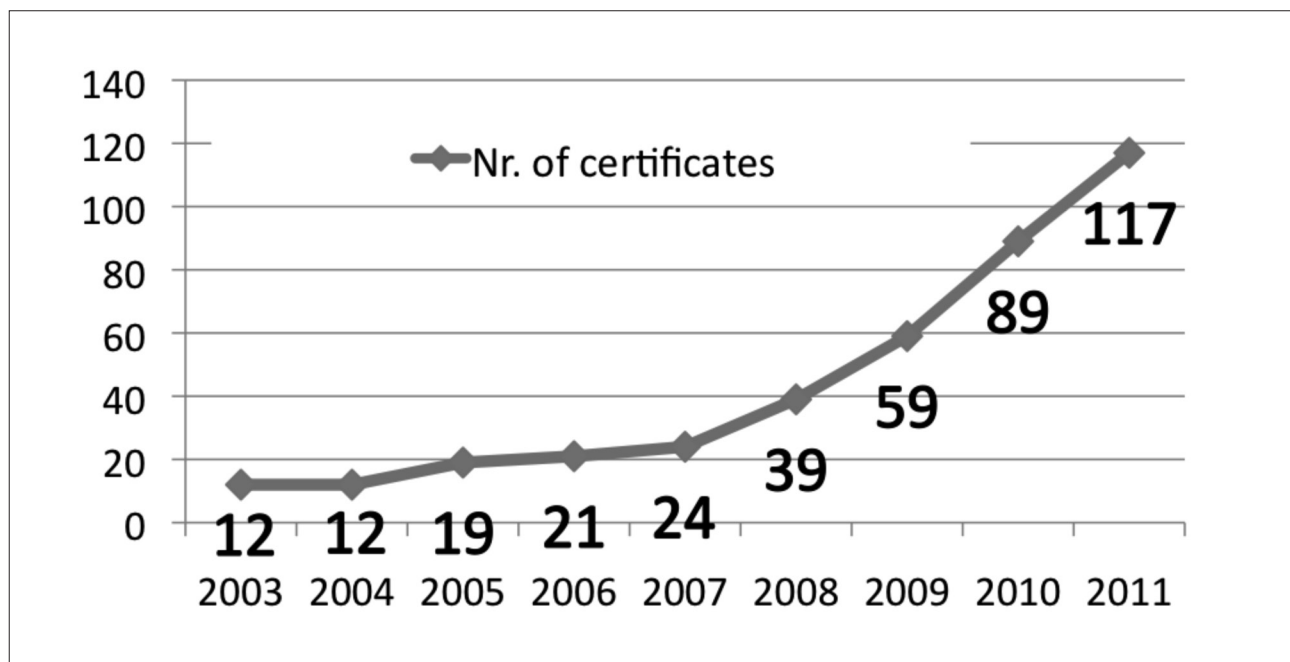
FSC v České republice

Celková certifikovaná plocha: **50 186** ha

Celkový počet certifikátů lesního hospodaření: 4

Celkový počet certifikátů ve zpracovatelském řetězci: 117

FSC ve světě

Celková certifikovaná plocha: 150,693,303 ha

Celkový počet certifikátů lesního hospodaření: 1125

Počet zemí s certifikátem lesního hospodaření: 80

Počet zemí s certifikátem zpracovatelského řetězce: 107

Celkový počet certifikátů ve zpracovatelském řetězci: 23 028

Český standard FSC

Certifikační systém FSC je založen na 10 celosvětově platných principech (viz níže) a 56 kritériích FSC, které tvoří rámec pro detailnější indikátory a verifikátory. Ty jsou vytvářeny na základě jasně definovaného a otevřeného procesu národními pobočkami FSC a uzpůsobeny přírodním a společensko-ekonomickým podmínkám jednotlivých států či regionů. Národní standardy FSC představují podrobný soubor požadavků na environmentální, sociální a ekonomickou stránku lesního hospodaření.

Český standard FSC představuje normativní podklad pro certifikaci lesního hospodaření mezinárodním certifikačním systémem FSC na území České republiky. Je určen pro lesy všech typů, kategorií, funkcí, vlastnických struktur a velikostí. Plantáže nejsou cílem přírodě blízkého lesního hospodaření v České republice. Pěstování a další zakládání plantáží na lesní půdě není v rámci tohoto standardu akceptovatelné.

Cílem lesního hospodaření v souladu s Českým standardem FSC jsou přírodě blízké lesní porosty se stanovištně vhodnou druhovou skladbou, věkovou strukturou a prostorovým uspořádáním blížícím se dynamice a struktuře přírodních lesních společenstev. Takovéto hospodaření směřuje obecně k přeměně převažujících jehličnatých monokultur na druhově, věkově, výškově a tloušťkově rozrůzněné lesní porosty. Ty mají být obhospodařovány maloplošně a šetrnými způsoby. Cílové ekologicky stabilní lesní ekosystémy jsou vitální a produktivní a mají větší schopnost odolávat abiotickým i biotickým vlivům včetně kůrovcových či větrných kalamit.

Hospodaření podle standardu podporuje plnění všech důležitých celospolečenských funkcí lesních ekosystémů a vede k postupnému zlepšování ekologických, ekonomických a sociálních dopadů hospodaření lesního podniku. Standard má vést vlastníka k orientaci na širší škálu sortimentů dřevin a jiných produktů lesa, což se vyplácí i prostřednictvím stabilnější, prosperující ekonomiky lesních podniků.

V souladu se standardem by se v lesích kupříkladu neměla používat hnojiva ani nebezpečné chemické přípravky. Naopak se zde ponechává část dřeva k zetlení a doupné stromy jako hnízdiště ptákům. Standard podporuje lesní hospodáře ve snaze omezit negativní vlivy zvěře na lesní ekosystémy a upřednostňovat přirozené zmlazení. Rovněž prosazuje přednostní zaměstnávání místních obyvatel a klade důraz na bezpečnost práce.

Lesní majetky, které svou rozlohou nepřesahují 500 hektarů, jsou z hlediska tohoto standardu považovány za malé lesy a část požadavků Českého standardu FSC se na ně nevztahuje. Některé požadavky Českého standardu FSC (vybrané indikátory principu 7 a 8) jsou též zjednodušeny nebo vypuštěny pro lesní majetky, které svou rozlohou nepřesahují 50 hektarů (hranice pro povinné pořízení lesního hospodářského plánu). Za velmi velké lesy jsou v podmínkách České republiky považovány lesní majetky, které svou rozlohou přesahují 10 000 hektarů a jsou na ně kladeny některé další požadavky.

Certifikační audit

Vlastník, který se rozhodne pro certifikaci svého lesa, kontaktuje některou z akreditovaných certifikačních firem. Podstatou certifikace lesního hospodaření je porovnání hospodaření vlastníka s Českým standardem FSC. Podle zájmu vlastníka je možné podstoupit předběžný audit, který identifikuje problematická témata, na která je třeba se zaměřit před provedením vlastního auditu.

Na počátku auditu zkontroluje inspekční tým písemnosti dokumentující vlastnické vztahy, lesní hospodářské plány, hospodářskou evidenci a další písemné záznamy, které hospodář vede.

Poté si auditoři v terénu v porostech ověřují, zda je dodržován Český standard FSC, národní zákony a předpisy, a celkově testují manažerský systém a kvalitu lesního hospodaření. Při terénních kontrolách se zaměřují na klíčové těžené a zalesňované porosty, hospodaření na chráněných územích apod. Během inspekce se provádějí rozhovory se zaměstnanci, najímanými dodavateli a místními lidmi.

Součástí auditu je rovněž setkání s místními zájmovými skupinami, jako například starosty obcí či nevládními organizacemi. Dále jsou kontaktovány orgány státní správy, odborné instituce apod. Účelem je získat komentáře a připomínky ke stavu lesů, hospodaření v nich i k sociálním dopadům této činnosti.

Neshody

Certifikační systém FSC nepožaduje plnou shodu hospodářské praxe se všemi indikátory Českého standardu FSC v době konání certifikačního auditu. Důležitější jsou opatření, která vlastník přijme, aby postupně zlepšoval všechny aspekty svého hospodaření a dosáhl cílů ve standardu. Následující certifikační audity musí prokázat zlepšování.

- a. Principy a kritéria FSC nejsou předmětem posudku auditorů. Rozhodnutí o tom, zda vlastník splňuje principy a kritéria, se provádí na základě vyhodnocení plnění jednotlivých indikátorů uvedených v příslušném standardu lesního hospodaření – Českém standardu FSC.
- b. Všechna certifikační rozhodnutí jsou založena na identifikaci velkých nedostatků na úrovni jednotlivých kritérií FSC. Pokud na úrovni některého z kritérií FSC dojde k nalezení velkého nedostatku, není certifikát udělen.
- c. Velký nedostatek v plnění požadavků kteréhokoli z kritérií FSC je posuzován na základě toho, zda jsou splněny všechny indikátory daného kritéria, a také na základě zhodnocení možných důsledků všech nedostatků:
  - Všechny nedostatky ve splňování indikátorů zjištěné certifikačním orgánem během auditu jsou zaznamenány v certifikační zprávě.
  - Každý nedostatek na úrovni indikátoru je vyhodnocen za účelem zjištění, zda se jedná o malý nebo velký nedostatek vzhledem ke kritériu, ke kterému se ukazatel vztahuje.
- d. Jakýkoliv výskyt velkého nedostatku znemožňuje vydání certifikátu do té doby, dokud není sjednána náprava.
- e. Objeví-li se velký nedostatek v době po vydání certifikátu, je tento napraven během tří měsíců od okamžiku, kdy o tom certifikační orgán uvědomí držitele certifikátu. V případě, že vlastník nevyhoví, je platnost certifikátu pozastavena.

Udělení certifikátu

Po auditu vydá certifikační firma obsáhlou certifikační zprávu. Auditóři v ní identifikují část standardu, která není zcela naplněna. Zprávu poté připomínkuje vlastník lesa a dva nezávislí odborníci z oboru. Následně je vydáno certifikační rozhodnutí. V prvním či druhém roce certifikace nevyžadují auditóři absolutní shodu se standardem, pokud se nejedná o zcela zásadní porušení principů a kritérií FSC. Jestliže se při auditu prokážou tzv. menší nedostatky, může být certifikát FSC vydán, pokud se žadatel zaváže, že v přesně daném časovém rámci nedostatky odstraní. V případě tzv. větších nedostatků musejí být požadavky splněny ještě před vydáním certifikátu.

Certifikát FSC se udílí na pět let s tím, že po prvním delším hlavním auditu následují čtyři pravidelné (někdy i namátkové) kratší monitorovací návštěvy. Při každoročních auditech hodnotí auditor postupné změny v hospodaření. FSC je certifikací procesu, nikoliv stavu. Jeho účelem je podpořit vlastníka v dobrém lesním hospodaření.

Certifikát FSC se uděluje na dobu 5 let. Každým rokem probíhá certifikační audit. Po vypršení platnosti certifikátu je nutno provést recertifikační audit.

Skupinová certifikace

Při certifikaci lesů je možné uplatnit kromě jednotlivé také tzv. skupinová certifikaci.

Skupinová certifikace je vhodná pro menší lesní majetky a jejich sdružení. V rámci skupiny je určen jeden člen, který má na starosti řízení skupinové certifikace. Např. za skupinu komunikuje s certifikační firmou, přijímání a odhlašování nových členů a provádí kontrolu plnění požadavků FSC členy skupiny. Významné neplnění jednoho člena může ohrozit certifikát celé skupiny, proto je důležitá tato kontrola uvnitř skupiny.

Výhodou skupinové certifikace je snížení nákladů na samotný certifikační audit zejména pro malé vlastníky lesů, které se za tímto účelem sdruží. Na skupinu se pohlíží jako na jeden subjekt a probíhá tak pouze jeden audit.

Prvním projektem skupinové certifikace lesů systémem FSC se v ČR stala v roce 2005 skupina Nestátní lesy Svitavsko, sestávající z 10 lesních převážně obecních majetků na ploše 1259 hektarů.

Všem zájemcům z řad vlastníků lesů FSC navíc vytvořilo zjednodušující certifikační procedury pro malé lesy, které umožňují zlevnit certifikaci a přiblížit její výhody. Zjednodušení pro vlastníky lesů menších než 500 ha obsahuje i Český standard FSC.

Náklady na certifikaci

Podle dostupných informací od vlastníků lesů a certifikačních firem se náklady na certifikační audity ve střední Evropě v závislosti na ploše majetku, vlastnické struktuře a přírodních podmínkách pohybují v rozmezí 0,1–1 EUR na hektar a rok. Cena odráží důkladnost certifikačních procedur (veřejné konzultace se zájmovými skupinami, detailní terénní šetření, hodnocení závěrečných certifikačních zpráv dvěma nezávislými experty), jež zaručují důvěryhodnost systému FSC. Pro středně velké a velké vlastníky se cena pohybuje v rozmezí 3–6 Kč/ha/rok. Pro menší lesní majetky může být finančně zajímavá tzv. skupinová certifikace (viz předchozí kapitola). Před rozhodnutím pro konkrétní subjekt je vždy dobré oslovit několik certifikačních firem a srovnat jejich nabídky.

V posledních letech se zvyšuje zájem českých i zahraničních firem a obchodníků o FSC certifikované dřevo z ČR. Certifikát FSC může přinést přímé finanční výhody – zvýhodnění ceny za dřeva nebo celková ekonomická výhoda přírodě blízkého hospodaření. Existují i nepřímé, finančně těžko vyjádřitelné přínosy, které může získání certifikátu FSC lesnímu podniku přinést – větší stabilita lesa a tedy i produkce, prestiž, garance odpovědného lesního hospodaření pro občany, lepší postavení na trhu a možnost udržet si toto postavení, zejména pak v situaci nadbytku dřeva na trhu.

Kontakt

Ing. Tomáš Duda, ředitel FSC ČR, o.s., tel.: 545 211 383, e-mail: tomas.duda@czechfsc.cz

KRITÉRIA A INDIKÁTORY TRVALE UDRŽITELNÉHO HOSPODAŘENÍ PODLE PEFC

Tomáš Dohnanský

předseda Odborné komise Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR

Úvod

1. října 2012 vstoupí v platnost již 3. etapa regionální certifikace lesů podle systému PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes), který si klade za cíl trvale udržitelné hospodaření (TUH) v lesích v duchu Ministerské konference o ochraně lesů v Helsinkách v roce 1993. Připomeňme, že první etapa probíhala od 1.10.2002 do 30.9.2007 a druhá, právě probíhající, končí 30.9.2012. Samozřejmou součástí přípravy nové certifikace lesů je vždy revize základních dokumentů (standardů) systému PEFC v ČR (označovaných jako CFCS) a jejich projednání a schválení ústředím PEFC International v Ženevě. Tyto dokumenty jsou závazné pro další (nyní tříleté) období certifikace lesů a byly zapracovány do veškeré dokumentace Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR (dále jen „Sdružení – Žadatel“) jako zástupce vlastníků lesů účastnících se této certifikace.

Průběh revize dokumentů CFCS

Cílem periodické revize národních standardů TUH je implementace nových vědeckých poznatků, závěrů dalších ministerských konferencí o ochraně lesů, mezinárodních smluv vztahujících se k obhospodařování lesů, aktuálních požadavků národní legislativy, požadavků ústředí PEFC a také praktických zkušeností z dosud prováděné certifikace. Předmětem revize byl mimo jiné technický dokument CFCS 1002:2006 Kritéria a indikátory trvale udržitelného hospodaření v lesích.

Začátek revize dokumentů byl veřejně oznámen a následně bylo více než 100 zájmových skupin (zejména environmentálně zaměřené nevládní organizace, lesnické školy, státní správa a ostatní zájmové organizace, sdružení a svazy) osloveno dopisem PEFC ČR s pozvánkou na veřejné projednání revize. Všichni oslovení měli možnost nominovat svého zástupce do pracovní (technické) komise a zaslat připomínky k současným standardům. Jediným omezením bylo vyvážené zastoupení všech zájmových skupin (ekologické, ekonomické i sociální) tak, aby žádná z nich nedominovala a aby byly dostatečně zastoupeny subjekty, které budou novými standardy nejvíce ovlivněny. Členství v komisi nebylo žádnému ze zájemců odmítnuto.

Technickou komisi tvořilo celkem 17 členů, zastupujících následující zájmy:

• národní řídicí orgán PEFC	1
• správci státních lesů	3
• vlastníci nestátních lesů	2
• dřevozpracující průmysl	2
• státní správa lesů a ČIŽP	3
• lesnické fakulty	2
• environmentálně zaměřené nevládní organizace	2
• lesnické nevládní organizace	2

Veškeré připomínky a návrhy na úpravu dokumentů byly podrobně prodiskutovány. U všech rozhodnutí v průběhu revize bylo nakonec dosaženo konsensu. Výsledkem revize je nový technický dokument CFCS 1003:2011 Kritéria a indikátory trvale udržitelného hospodaření v lesích, který byl schválen sněmem PEFC ČR. Na tento dokument navázalo Sdružení – Žadatel zpracováním a schválením aktualizované kontrolní metodiky pro auditory certifikačního orgánu a Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů (Metodika posuzování shody hospodaření s kritérii TUH).

Posuzování hospodaření vlastníků lesů účastníků se certifikace PEFC

Vlastní posuzování lesního hospodaření na jednotlivých lesních majetcích vychází z kritérií TUH uvedených v dokumentu CFCS 1003:2011 a ze způsobů hodnocení uvedených v Metodice posuzování shody hospodaření s kritérii TUH. Oba dokumenty umožňují objektivní posouzení stavu lesa a způsobu hospodaření na konkrétním lesním majetku v daném okamžiku na základě jednoznačně definovaných, měřitelných a vyhodnotitelných kritérií. Právě proto jsou základem CFCS požadavky platné legislativy (lesnické, ochrany přírody, bezpečnosti práce a pracovního práva), které jsou doplněny o požadavky jdoucí nad legislativní rámec. Na základě dosavadního vývoje lze konstatovat, že v každé nové etapě certifikace jsou kritéria TUH zpřesňována a vylepšována, čímž je současně plněn primární požadavek kladený na všechny existující certifikace (např. ISO, EMS, C-O-C), tj. trvalé zlepšování systému.

Úroveň plnění jednotlivých kritérií a požadavků TUH je při auditu prováděném nezávislými subjekty (externím certifikačním orgánem nebo Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů) hodnocena stupni 0, 1 a 2 (závažná neshoda, méně závažná neshoda, splnění požadavku). Externí audit navíc pracuje se symboly C (poznámka/komentář), W (slabé místo a příležitost ke zlepšení) a S (pozitivní místo nebo hledisko). Pro dosažení plného bodového hodnocení vlastníkem lesa musí být v daném okamžiku splněna všechna kritéria, nestačí tedy postupně a dlouhodobě směřování hospodaření k plnění kritérií v budoucnu. To je také zásadní rozdíl a současně kvalita certifikace PEFC ve srovnání s jinými certifikačními systémy.

Nový standard CFCS pro úroveň vlastníka obsahuje celkem 29 kritérií a 70 indikátorů (na úrovni regionu ČR je indikátorů 72). Jedná se o tato kritéria:

Č.	Kritérium (Helsinky 1993)	Kritérium – regionální úroveň	POČET INDIKÁTORŮ REGIONÁLNÍ / VLASTNÍK
I.	Lesní zdroje	1. Ochrana a využívání lesních a jiných pozemků PUPFL 2. Zalesňování nelesních půd 3. Zachování množství a kvality lesních zdrojů 4. Rámcové plánování – OPRL 5. Lesní hospodářské plány	3/1 2/2 5/1 1/2 1/2
II.	Zdraví a vitalita	1. Používání pesticidů 2. Hnojení a vápnění lesa 3. Šetrné výchovné, těžební a dopravní technologie a postupy 4. Sledování, předcházení a zabránění působení škodlivých činitelů 5. Zlepšování stavu a odolnosti lesních porostů	2/4 (+1) 1/2 (+1) 2/3 (+1) 6/3 2/2 (+1)
III.	Produkční funkce	1. Trvalost produkce dříví 2. Ekonomická produkce surového dříví 3. Produkce nedřevních produktů a služeb 4. Lesní dopravní síť	4/4 2/1 (+1) 2/1 2/2
IV.	Biologická různorodost	1. Zachování biodiverzity při obnově lesa a zalesňování 2. Použití introdukovaných dřevin 3. Ponechávání mrtvého a odumírajícího dřeva 4. Péče o zdroje a genetickou kvalitu reprodukčního materiálu 5. Lesy v krajině 6. Ohrožené lesní druhy 7. Chráněné lesy	3/4 1/2 2/2 (+1) 5/4 0/1 1/2 3/3
V.	Ochranné funkce	1. Hospodaření v lesích s ochrannými funkcemi	1/1
VI.	Socioekonomické funkce	1. Význam lesnictví a jeho propagace 2. Lesy zvláštního určení 3. Počet a vzdělávání pracovníků v lesnictví a výzkumná činnost 4. Bezpečnost práce a zachování práv zaměstnanců 5. Zajištění práv zaměstnanců 6. Obecné užívání lesa a využitelnost pro rekreaci 7. Místa zvláštního kulturního a duchovního významu	3/4 (+3) 1/1 4/4 (+2) 4/4 (+1) 4/5 (-1) 3/2 1/1
ã	6 kritérií (Helsinky 1993)	29 kritérií (CFCS – národní)	72/70 indikátorů regionální/ vlastníků

Pozn. –tučně označené změny znázorňují změny ve znění kritérií a počtu indikátorů ve srovnání s minulým standardem

Postupné změny (zlepšování) kritérií, požadavků a indikátorů TUH

Certifikačnímu systému PEFC bylo v minulosti vytýkáno, že nevyžaduje splnění žádných zvláštních požadavků a že k získání osvědčení (certifikátu) stačí dodržování platné legislativy. Pomineme-li obecně známou skutečnost, že lesnická legislativa v ČR je jednou z nejpřísnějších na světě, lze na dále uvedených příkladech doložit pravý opak. Stejně jako v rámci 2. etapy certifikace, došlo i u té třetí k dalšímu zpřesnění a vylepšení požadavků na hospodaření v lese. To se týká nejen změn hodnocení jednotlivých kritérií, ale i doplnění zcela nových požadavků v rámci stávajících kritérií.

Z aktuálních změn (zlepšování) standardu CFCS pro 3. etapu certifikace lze uvést:

2.1 Používání pesticidů

- nové požadavky:
  - a. dodržení zásad správné aplikace (aplikace přípravků proškolenou osobou)
  - b. evidence použitých přípravků (druhy, množství)

2.2 Hnojení a vápnění

- nový požadavek:
  - a. používání vápnění a hnojení pouze v odůvodněných případech a s přihlédnutím k ŽP (evidence vápnění a hnojení včetně pozemního přihnojování k sazenicím)

2.3 Šetrné výchovné, těžební a dopravní technologie a postupy

- nový požadavek:
  - a. zamezení unikání olejů a provozních kapalin při hospodaření v lesích

2.5 Zlepšování stavu a odolnosti lesních porostů

- nové požadavky:
  - a. nesnižování podílu MZD při výchově porostů
  - b. vhodné míšení dřevin při obnově a výchově

3.1 Trvalost produkce dřeva

- nový požadavek:
  - a. zohlednění terénní typizace a doporučených technologií při hospodaření v lese

3.4 Lesní dopravní síť

- nové kritérium:
  - a. zohlednění ochrany vodních toků při hospodaření v lese

4.3 Ponechávání mrtvého a odumírajícího dřeva

- nové požadavky:
  - a. ponechávání vybraných jedinců přirozené druhové skladby (zejména obsazované doupné stromy, stromy s výskytem význačných druhů ptáků a bezobratlých živočichů a odumřelé stromy resp. jejich pahýly) na dožití a do rozpadu dřevní hmoty s ohledem na bezpečnost návštěvníků lesa (ks)
  - b. ponechávání části biomasy po výchovných a těžebních zásazích

5.1 Hospodaření v lesích s ochrannými funkcemi

- nový požadavek:
  - a. obhospodařování lesů ochranných a lesů s ochrannými funkcemi tak, aby byly jejich ochranné funkce zachovány

V poznámce je uvedeno, že za lesy s ochrannými funkcemi jsou považovány také lesy v CHOPAV a ochranných pásmech vodních zdrojů II. stupně (dříve PHO II.).

6.1. Význam lesnictví a jeho propagace

- nové požadavky:
  - a. dle možností vlastníka propagace lesnictví a významu certifikace lesů PEFC
  - b. informování odběratelů o tom, že dřevní hmota pochází z lesů certifikovaných systémem PEFC
  - c. vhodná komunikace s místními samosprávnými orgány a veřejností a předcházení konfliktům, řešení případných stížností

6.3. Odborné vzdělávání pracovníků v lesnictví a výzkumná činnost

- nové požadavky:
  - a. dle možností vlastníka spolupráce s lesnickým školstvím a výzkumem
  - b. dle možností vlastníka upřednostnění dodavatelů zajišťujících odborné práce kvalifikovanou pracovní silou

6.4. Bezpečnost práce a ochrana zdraví zaměstnanců

- nový požadavek:
  - a. provádění preventivních kontrol zejména vedoucími zaměstnanci

Pozitivní změny certifikace PEFC na příkladu kritéria 3.1 Trvalost produkce dříví

Pozitivní vývoj standardů hospodaření od první ke třetí etapě certifikace lze výstižně dokumentovat např. na znění kritéria 3.1 (Trvalost produkce dříví), kde došlo v průběhu 10 let jak k významným změnám v požadavcích kritéria, tak i ke změně ve způsobu hodnocení jeho dodržování.

Znění kritéria (CFCS 1003:2011)	Lesnické plánování a hospodaření musí zajišťovat trvalost produkce při zajištění kvality, zachování a zlepšování lesních zdrojů a plnění funkcí lesa, zejména upřednostňováním vhodné přirozené obnovy odpovídající stanovišti a zohledněním terénní typizace a doporučených technologií uvedených v LHP při hospodaření v lese.
Cíl kritéria	Rovnováha mezi celkovým ročním přírůstem a roční těžbou v lesích.
Požadavky kritéria	<p>3.1.a Jsou dodržována zákonná ustanovení vztahující se na těžbu (těžba do 80 let věku, velikost a přiřazení seče, snižování zakmenění pod 0,7).</p> <p>3.1.b Zalesňování je prováděno geneticky a stanovištně vhodnými dřevinami v odpovídající počtu a kvalitě, včetně požadovaného podílu MZD.</p> <p>3.1.c Zalesňování a zajištění lesních porostů je prováděno v zákonných lhůtách, včetně minimálního podílu MZD v době zajištění porostů.</p> <p>3.1.d Vlastník upřednostňuje vhodnou přirozenou obnovu lesa a vzácné domácí druhy dřevin odpovídající stanovišti.</p>
Legislativní základ	Zákon č. 289/1995 Sb., zákon č. 149/2003 Sb., vyhláška č. 29/2004 Sb., zákon č. 114/1992 Sb., vyhláška č. 83/1996 Sb.
Podklady hodnocení	Vlastník lesa - LHP (LHO), LHE, - povolení výjimek ze zákonných ustanovení, - pochůzka majetkem.

3.1.a Jsou dodržována zákonná ustanovení vztahující se na těžbu (těžba do 80 let věku, velikost a přiřazení seče, snižování zakmenění pod 0,7).	
Hodnocení požadavku	0 – zákonná ustanovení byla porušena, nebylo požádáno o potřebné výjimky, 1 – drobné nedostatky v dodržování zákonných ustanovení, o potřebné výjimky bylo požádáno, 2 – zákonná ustanovení jsou dodržována bez závad, vlastník přihlíží k doporučeným technologiím.
3.1.b Zalesňování je prováděno geneticky a stanovištně vhodnými dřevinami v odpovídajícím počtu a kvalitě, včetně požadovaného podílu MZD.	
Hodnocení požadavku	0 – zalesněný pozemek nesplňuje ani jedno z kritérií zalesněného pozemku dle vyhlášky, zalesnění není provedeno geneticky a stanovištně vhodnými dřevinami 1 – zalesněný pozemek nesplňuje některé z kritérií zalesněného pozemku dle vyhlášky, zalesnění je provedeno geneticky a stanovištně vhodnými dřevinami , ale jejich počty a kvalita vykazují dílčí nedostatky , minimální podíl MZD ne vždy odpovídá závaznému ustanovení LHP/LHO , přirozená obnova a vzácné domácí druhy dřevin nejsou podporovány nebo jen výjimečně, 2 – kritéria zalesněného pozemku dle vyhlášky jsou dodržena, zalesnění je provedeno geneticky a stanovištně vhodnými dřevinami, drobné nedostatky v podílu MZD a kvalitě a počtech sazenic dle vyhlášky, přirozená obnova a vzácné domácí druhy dřevin jsou podporovány, vlastník přihlíží k doporučeným technologiím.
3.1.c Zalesňování a zajištění lesních porostů je prováděno v zákonných lhůtách, včetně minimálního podílu MZD v době zajištění porostů.	
Hodnocení požadavku	<u>3.1. ca Zalesnění holin</u> 0 – není zalesňováno v zákonné lhůtě nebo ve lhůtě schválené OSSL, 1 – zalesnění je oproti stanoveným lhůtám ojediněle opožděno , 2 – zalesnění je prováděno ve stanovených lhůtách, <u>3.1. cb Zajištění lesních porostů</u> 0 – porosty nejsou zajišťovány v zákonné nebo OSSL schválené lhůtě, 1 – zajištění porostu je oproti stanoveným lhůtám ojediněle opožděno , ale kultura není ohrožena v dalším vývoji, minimální podíl MZD převážně není zachován v době zajištění porostu, 2 – porosty jsou zajištěny ve stanovených lhůtách, výjimečně došlo k poklesu minimálního podílu MZD , vlastník přihlíží k doporučeným technologiím.

Pozn. – tučně označené změny znázorňují zpřesnění a vylepšení požadavků kritéria a způsobu hodnocení kritéria ve srovnání s minulým standardem

Závěr

Z výše uvedeného vyplývá, že certifikační kritéria PEFC kladou na vlastníky lesa vysoké nároky a že CFCS vytváří velmi dobré předpoklady pro nadstandardní hospodaření v lesích. Důraz je kladen na vyvážené plnění všech tří pilířů TUH, tj. na zohlednění požadavků ochrany přírody, ekonomickou prosperitu lesního hospodaření, rekreační funkci lesů a estetickou hodnotu lesa, ale i na bezpečnost práce v lese a sociální rozměr lesního hospodářství.

Při posuzování kvality hospodaření v lese ze strany lesnické i nelesnické veřejnosti je potřeba mít vždy na paměti zvláštnosti (obtížnost) a komplexnost lesnického hospodaření, které jako jeden z mála oborů lidské činnosti vychází ze znalostí a zkušeností biologických, technických i společenských vědních oborů. Skloubení všech těchto požadavků do jediného cíle – trvale udržitelného hospodaření – je velmi náročným úkolem. Nejlepší předpoklady k jeho dosažení a udržení i do budoucna mají vzhledem ke své profesní všestrannosti vlastníci lesa a jejich odborní lesní hospodáři.

Kontakt

Ing. Tomáš Dohnanský

Předseda Odborné komise Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR, e-mail: Dohnansky@lesycr.cz

DVA ROKY S FSC ANEB ZKUŠENOSTI LESŮ ČESKÉ REPUBLIKY, s. p. S CERTIFIKAČNÍM SYSTÉMEM FSC

Martin Zavrtálek

Lesy České republiky, s. p., Odbor lesního hospodářství a ochrany přírody

Již několik let se v prostředí českého lesnictví lze poměrně často setkat s diskusemi nad certifikačním systémem FSC, zejména pak v souvislosti s úvahami o údajné nedostatečnosti převažujícího systému PEFC pro zajištění trvalé udržitelnosti lesního hospodaření a o nutnosti zvýšit důraz na environmentální stránku lesnického hospodaření.

Pro zájemce, který začne shromažďovat informace o existenci systému FSC v České republice, je nápadná zejména téměř úplná absence „standardně“ hospodařících vlastníků či správců lesa mezi držiteli certifikátu lesního hospodaření. Zvláště ostrým se tento nepoměr stal po roce 2006, kdy vstoupil v platnost český národní standard a stal se tak po uplynutí ročního přechodného období závazným pro lesní majetky dříve certifikované podle obecných standardů uplatňovaných certifikačními společnostmi, což mělo za následek brzké ukončení certifikace u několika subjektů. Ani s odstupem několika let se situace z pohledu zastoupení certifikovaných majetků nijak nezměnila, což potvrzuje již v minulosti opakovaně prezentovaný názor, že český národní standard patří v evropském kontextu mezi nejvíce environmentálně zaměřené, restriktivní a pro vlastníky nejvíce omezující. Zájem o certifikaci je pak zcela pochopitelně mizivý. Teze, že nechuť k certifikaci je způsobena jakousi odbornou zaostalostí či zkonstatelostí, překonatelnou propagací a marketingovými metodami, je od počátku odsouzená k neúspěchu. Jediným impulsem, který by (kromě politického zadání pro lesy ve veřejném vlastnictví) mohl přispět k rozšíření FSC certifikace v ČR, je změna podmínek na trhu se dřevem, kde by nadstandardní ocenění certifikované suroviny muselo vyvážit zvýšené náklady certifikovaných lesních majetků.

Lesy České republiky samozřejmě nepatří mezi standardní majetky ve smyslu předchozího odstavce. Jako subjekt, obhospodařující největší výměru lesů v ČR, ale považovaly za nezbytné získat co možná nejpřesnější informace o tom, co v reálu certifikace může přinášet a jaká jsou její rizika. Proto bylo v roce 2006 započato s výběrem objektu pro projekt pilotní certifikace FSC. Na základě zhodnocení přírodních podmínek, současné druhové skladby porostů, podílu lesů ochranných a zvláštního určení, objemu těžeb a dalších faktorů byl zvolen lesní hospodářský celek Žehrov na LS Nymburk (výměra 2576 ha, roční těžba cca 12,3 tis.m³, převaha 2. a 3. LVS, 79% zastoupení jehličnanů). Výběr pochopitelně nebyl veden s úmyslem zvolit celek pokud možno průměrný, bez výrazných kladných či záporných odchylek. Již během výběru bylo zpracováno posouzení textu standardu (viz např. Lesnická práce 2/2007) a identifikovány jeho potenciálně problematické body. Při pilotní certifikaci bylo pochopitelně požadováno také prověření nejzávažnějších takto definovaných rizik. Vzhledem k chybějícím předchozím zkušenostem bylo ještě před vlastním auditem zadáno zpracování předaudit jako podkladu pro vlastní přípravu. Na základě zjištění certifikačního orgánu byly dopracovány či upraveny připravené směrnice a další administrativní předpoklady certifikace, upraveny projekty lesnických činností atd. V únoru 2008 pak proběhl vlastní certifikační audit, po akceptaci certifikační zprávy a vyřízení dalších nezbytných formalit se pak od 14. 7. 2008 zařadil LHC Žehrov mezi držitele certifikátu lesního hospodaření a zpracovatelského řetězce FSC. V roce 2009 a 2010 proběhly s pozitivním výsledkem ještě dva periodické roční audity, nicméně na počátku roku 2011 bylo po vyhodnocení dosavadního průběhu rozhodnuto o úplném ukončení certifikace. Hlavním důvodem ukončení bude věnována zbývající část příspěvku.

Mezi nejvíce diskutovaná témata patří otázky nákladovosti lesnického hospodaření v souvislosti s certifikací. V podmínkách LHC Žehrov bylo v celém období platnosti certifikátu zaznamenáno výrazné zvýšení nákladů pěstební činnosti, a to zejména díky nutnosti naplnit minimální podíl tzv. ekostabilizačních dřevin (EsD) při obnově lesa. Do hodnocení přitom vstoupila pouze cena sadebního materiálu, cena zalesnění a nutnost nadstandardní ochrany proti zvěři (oplocení veškerých ploch). Do budoucna je vzhledem k masivní přirozené obnově borovice na většině obnovených ploch nutno kalkulovat ještě s dalšími vícenáklady na zvýšenou četnost výchovných zásahů k udržení EsD v porostech. K dalším problematickým bodům v pěstební činnosti, u nichž ale ekonomické vyčíslení není dobře možné, patří rozporuplný požadavek na zvyšování podílu přirozené obnovy za současného negativního hodnocení pruhové přípravy půdy, jež se dlouhodobě (spolu s požárem) ukazuje jako lokálně nejoptimálnější startovací faktor pro přirozenou obnovu převládající dřeviny – borovice.

V oblasti nutných změn těžebních činností, kde byly očekávány velké problémy s plněním ukazatele maximálního podílu holosečných těžeb, jsou zkušenosti po dvou letech minimální, většina mýtních těžeb v období platnosti certifikátu byla totiž shodou okolností realizována v rámci likvidace sněhové kalamity, takže k zásadní změně používaných postupů při úmyslných těžbách nebylo nutno kvůli splnění kritéria přistoupit. Nezměněn ale zůstává náš názor, že kritéria stanovená systémem FSC pro oblast těžebních činností jsou příliš paušální, nedostatečně zohledňující rozdílnost přírodních podmínek v rámci ČR a regionálně tak téměř nesplnitelná.

Další oblast potenciální ekonomické ztrátovosti vyplývá z nutnosti vymezení určitého podílu referenčních ploch a jejich převodu do bezzásahového režimu a povinnosti k ponechávání určitého objemu tzv. „mrtvého dřeva“, přičemž nyní opominu diskutabilní environmentální přínos tohoto opatření. Hospodaření na LHC Žehrov se více dotýkala povinnost ponechání min. 5 jedinců na každý hektar dospívajících a dospělých porostů. V monokulturním borovém hospodářství tak často nebylo možné k ponechání vyznačit jedince ekonomicky bezcenné a na místě musela být ponechána hmota standardní kvality. Certifikačnímu orgánu byl prezentován návrh přechodu na výstavkové hospodaření s navýšením běžného počtu výstavků, který měl řešit jak výše zmíněnou problematiku podílu holosečí, tak otázku stromů ponechaných k dožití. Po konzultaci s FSC ČR byl však tento postup odmítnut jako nesprávný a zahrnut do kategorie holosečného hospodaření.

Díky vysokému podílu maloplošných ZCHÚ a ochranných lesů naopak nebyl zaznamenán problém s vymezením referenčních ploch ani s jejich ponecháním v bezzásahovém režimu.

Samostatnou kapitolou je opravdu mimořádně vysoká administrativní náročnost zavedení certifikace FSC. Sem spadá mimo jiné monitoring referenčních ploch, hodnocení dopadů na životní prostředí u vyjmenovaných typů činností, monitoring zvláště chráněných druhů, zřízení a vedení ekologické mapy, evidence mrtvého dřeva, požadavek na identifikaci a aktivní komunikaci s tzv. zájmovými skupinami, vymezení a konzultace plánovaných zásahů v tzv. lesích s vysokou ochrannou hodnotou... Seznam je pro běžného lesníka skutečně odstrašující. Náročnější oproti standardu by bylo také zpracování lesního hospodářského plánu. Pro místní personál Lesů České republiky se skloubení běžné pracovní činnosti s navýšenou administrativou ukázalo jako nemožné, část činností tak byl nucen vykonávat pracovník na pozici Specialista ochrany přírody z místně příslušného krajského ředitelství. Jak by bylo možné zajišťovat požadovanou úroveň administrativy v případě certifikace většího počtu LHC je nezodpovězenou otázkou.

V oblasti ochrany lesa nebyla během celé doby platnosti certifikátu vyřešena otázka ošetření sazenic proti žíru klikoroha borového. Absolutní zákaz použití pyrethroidů (včetně preventivního předvysadbového mimo lesní porosty) zde nechává vlastníka bez možnosti reálné ochrany.

Vše výše uvedené by zřejmě vlastník lesa byl ochoten akceptovat s vidinou lepšího tržního zhodnocení FSC certifikované suroviny. Je pravdou, že prodej dřeva na LHC Žehrov probíhal v době platnosti certifikátu na tzv. lokalitě pařez, takže těžená hmota nemohla být aktivně nabízena na trhu. Ze strany potenciálních odběratelů bylo přesto vzneseno několik dotazů na možnost dodávek, žádná z nich však nebyla spojena s nadstandardní nabízenou cenou. Ke stejnému závěru dospěl i širší průzkum trhu, realizovaný v roce 2010 obchodním úsekem podniku. Zavedení systému FSC pro velké podniky proto hodnotíme jako ztrátové, pro LHC Žehrov se zvýšení po přepočtu na m³ těžby pohybovalo na úrovni 50–70 Kč bez započítání nákladů certifikace a zvýšených osobních nákladů. K uvedené hodnotě je třeba dodat, že ke dni ukončení platnosti certifikátu nebyly stále dořešeny veškeré neshody se standardem. Lze odhadovat, že celkové vícenáklady po plné implementaci systému by se při cenové úrovni roky 2010 s jistotou pohybovaly nad hranicí 100 Kč/m³ těžené hmoty.

Kontakt

Ing. Martin Zavrtálek

Lesy České republiky, s.p., Odbor lesního hospodářství a ochrany přírody, e-mail: zavrtalek@lesycr.cz

CERTIFIKACE FSC Z POHLEDU ODBORNÉHO LESNÍHO HOSPODÁŘE

Milan Hron
lesní správce

Úvod

Následující text pojednává o získání a práci s certifikátem FSC (FSC certifikované lesní majetky a FSC obchodní řetězec) menších lesních majetků na Svitavsku.

Historie certifikátu SW-FM/COC-001413

Přípravné práce na certifikaci (seznámení s podmínkami, jednání s vlastníky, některé úpravy hospodaření apod.) byly zahájeny v roce 2003. Počátkem roku 2004 proběhl audit předběžný, ze kterého vyplynuly nutné podmínky pro úspěšné absolvování hlavního auditu. Zároveň posloužil jako test nového národního standardu akreditovaného v srpnu 2006. Hlavní audit byl proveden v létě 2004, certifikát nabyt platnosti v lednu 2005, v současné době byl po uplynutí pětiletého cyklu obnoven s platností do listopadu 2015.

Držitel(é) certifikátu FSC (skupinová certifikace)

Držitelem certifikátu je neformální „Sdružení obecních a soukromých vlastníků lesů Svitavy“, se sídlem v Květné, reprezentované skupinovým manažerem – autorem tohoto příspěvku. Sdružení je složeno z deseti obecních majetků a jednoho soukromého, celková výměra certifikovaného lesa je necelých 1300 ha. Je prvním (a zatím jediným) příkladem skupinové certifikace v ČR. Toto skupinové uspořádání umožňuje zlepšit dostupnost certifikace FSC zejména pro menší majetky zejména podstatným snížením administrativní a finanční zátěže menšího vlastníka lesa. Podstatou je uspořádání skupiny v libovolné vnitřní struktuře pod metodickým vedením skupinového manažera. Skupina jako celek je pravidelně auditována na vzorku auditorem vybraných majetků nebo okruhů. Jednotliví (lesnický i ekonomicky suverénní) členové se zodpovídají skupinovému manažerovi v problematice FSC certifikace. Neplnění závazků vyplývajících z respektování FSC standardu má případné dopady na skupinu jako celek.

Stručná charakteristika popisovaného území a majetků

Všechny pojednávány majetky pocházejí z oblasti bývalého okresu Svitavy, lesnicky převážně PLO 31 – Českomoravské mezihoří, částečně PLO 16 – Žďárské vrchy, nadmořská výška 320–620 m, srážky 600–800 mm.

Dlouhodobě (cca postupně od r. 1997) jsou zde navraceny konfiskované bývalé selské (převážně německé) malolesy obcím, převládá výměra kolem 100 ha / obec, od počáteční výměry cca 600 ha k dnešním cca 1700 ha v 15 obcích.

Lesní hospodářství se zde potýká s řadou obtížných vlivů, zejména:

1. Lesní mikroklima, vláhové poměry jsou velmi nestabilní, vítr proniká podstatnou částí profilu lesa, má na menší komplexy lesů zvýšený kalamitní účinek při těžebních zásazích
2. Silná invaze buřene (převaha živných stanovišť) z mnoha porostních okrajů a zanášení semen větrem
3. Vliv zvěře (kryt v období odpočinku, potrava v období nouze)
4. Nižší koncentrace těžeb, mnoho obtížně dostupných odvozních míst

Tři pilíře FSC

System certifikace FSC je postaven na vyváženém vztahu k lesnímu hospodaření: ekonomickém, ekologickém a sociálním. Nejedná se o proklamaci, ale fakt. Stejným způsobem byl vytvořen i český národní standard jako výsledek jednání tří odborných sekcí standardizační komise. Nad většinou otázek panovala shoda, u některých (např. likvidace klestu, maximální velikost holiny, podíl MZD – zde pojatých jako ekologicko-stabilizačních dřevin) bylo nutno udělat ústupky a dojít ke konsenzu. Nemalé potíže také činilo udržování struktury s mezinárodním standardem, jehož výsledkem jsou některá ustanovení standardu řešící věci z našeho prostředí naprosto zřejmé. V současné době je před schválením revidovaný standard, který dává širší možnosti uplatnění v našem lesním hospodářství.

Dopady certifikace FSC z pohledu držitele certifikátu s malou rozlohou lesů

Sdružení je složeno zatím pouze z malých lesních majetků do 500 ha, a část požadavků Českého standardu FSC se na ně nevztahuje. Z šesti let držení certifikátu v podmínkách malolesů na Svitavsku bylo možno vypořádat největší přínosy a zápory systému pro majitele lesů. Hodnocení je samozřejmě dosti subjektivní a značně vyplývá z angažovanosti, schopností a zájmu lesního hospodáře a majitele lesa a místních podmínek (zejména nabídka požadovaných dřevin, jejich objemu a schopnosti trvalých dodávek).

Přínosy a zápory lze komentovat zejména ze tří pohledů: pro vlastníka, pro lesního hospodáře a pro společnost jako celek. Poslední pohled zde nebude komentován.

Za nejvýznamnější vlivy pro vlastníka lze považovat:

- Prestiž (prozatím se jedná v ČR o méně rozšířenou certifikaci, s pověstí / a realitou/ náročného systému, tj. malé obce o velikosti 200–2000 obyvatel mají stejný certifikát jako Praha, KRNP, ŠLP Křtiny, Bonn, Berlín, Tokio)
- Další kontrola hospodaření z jiného úhlu pohledu (každoroční audit)
- Vyloučení některých nákladových položek (zejm. pálení klestu, většina chemikálií, zalesňování a péče o kultury – systém jednoznačně směřuje vlastníka k přírodě bližšímu hospodaření)
- Mírné zvýšení administrativy (podle používaného hospodářského systému buď přeneseně na firmu pověřenou obhospodařováním nebo na vlastní úřední aparát)
- Vyšší náročnost na lidské zdroje (viz předchozí poznámka)
- Možné finanční dopady (ale oběma směry, podle míry využívání „obchodní značky“, případně přírodních podmínek)

Za nejvýznamnější dopady na lesního hospodáře lze považovat:

- Zatímní výjimečnost (vzhledem k rozšíření certifikátu)
- Rozšířený odbytový potenciál
- Postupný přechod z pasečného hospodaření na přírodě bližší
- Častější „testování“ schopností a pracovních postupů
- Lépe vyřešené vztahy s lesnickou a obecnou veřejností včetně ochranné

Poptávka a odbyt FSC výrobků

Reálná poptávka po certifikovaném dříví je s ohledem na množství CoC certifikátů překvapivě slabá. Částečně ji snad lze vysvětlit poměrně nevhodnou dřevinnou skladbou místních lesů a disponibilním množstvím požadované hmoty (cca SM 70 %, BO 20 %, ost. 10 %), částečně dostatečnou nabídkou ze z blízkého zahraničí s větším rozšířením FSC. Naprostá většina poptávky byla ze zahraničí (Slovensko, Chorvatsko – jasan, dub velké objemy), z tuzemska spíše symbolická (dub, habr, akát), případně za ceny neodpovídající tržním (smrk, borovice).

Z lesních produktů skupina v praxi realizovala pouze dříví (jehličnatou kulatinu řádově v desítkách kubíků v případě srovnatelné nebo vyšší cenové nabídky s necertifikovanou produkcí) a vánoční stromky (řádově stovky

kusů). Cenová bonifikace FSC dříví není zcela zřejmá a deklarovaná, v několika málo obchodních případech se podařilo FSC certifikované dříví prodat za mírně vyšší cenu než aktuální běžnou, což ovšem nelze na malém vzorku zevšeobecnit.

Celkově je třeba poznamenat, že v obchodní praxi se běžně na otázku certifikace dostaneme prakticky až po jednání otázek cenových, objemových, platebních a logistických. Na certifikaci FSC jsem byl dotázán v několika málo desítkách případů, na certifikaci PEFC nikdy, o předložení prohlášení o nekontroverzním původu dříví naopak několikrát. Zdá se, že pro řadu firem je toto prohlášení důležitější než existence certifikátu.

Ekonomický dopad do hospodaření vlastníků je marginální, proměnlivý a obtížně zjištělný.

Jaký je systém FSC z pohledu uživatele?

- Náročný (zejména zpočátku a administrativně, dále stačí řešit běžné nedostatky)
- Dynamický (žadatel – splňuje/nesplňuje?, stav – vyhovuje/nehovuje?, stav – zlepšuje se/nezlepšuje?: neustálé hodnocení auditorem, úprava Standardů, ...)
- Motivující (v cyklu „malý nedostatek – velký nedostatek – riziko odebrání certifikátu – polepšení držitele – riziko sníženo či odstraněno – nalezení jiného nedostatku – atd.)

Nejčastější odchylky „běžného“ hospodaření od požadavků certifikace FSC

- holoseče (jiná maximální velikost i intenzita využívání, volněji pojaté posouzení pojmu „holina“)
- MZD (v systému FSC „EsD“ – na mnoha stanovištích vyšší podíl než vyhláškový)
- „mrtvé dřevo“ a stromy k přirozenému dožití (stanoveny množství)
- odstraňování klestu (úplné vyloučení pálení, na některých stanovištích vyloučen odvoz kvůli živinové bilanci)
- biocidy (zákaz zejména nebezpečných insekticidů)
- introdukované dřeviny (omezení vyšší než zatím běžné)
- použití modřínu (připouští se vyšší než současné)

Závěrem

S případným získáním certifikátu FSC patrně nebudou mít významné problémy vlastníci hospodařící přírodě bližšími postupy dodržující domácí právní předpisy. Zásadní otázkou zůstává ekonomická motivace vlastníka. Pokud existuje reálná poptávka po FSC výrobcích, musí nutně existovat i poptávka po FSC dříví. Velkou většinu nákladů spojených s FSC certifikací zatím nese ale primární producent této suroviny a je otázkou, zda mu ji tržní prostředí dokáže nějak kompenzovat – ať již v cenách, nebo jinak – například snadnějším odbytem.

O autorovi

V lesnickém provozu od r. 1990 (LZ Žlutice, LZ Svitavy – technik polesí, LČR – revírník LS Svitavy, lesní správce LS Polička, nyní Svitavsko – obecní a soukromé lesy). Příznivec přírodě bližšího lesnictví, člen pobočky ČLS ProSilva Bohemica, převážná většina spravovaných lesů má certifikát FSC.

Kontakt

Ing. Milan Hron

Květná 18, 572 01 Polička, lesni.spravce@tiscali.cz

INFORMACE O CERTIFIKACI SPOTŘEBITELSKÉHO ŘETĚZCE DŘEVA (COC)

Pavel Dubánek

Úvod k mezinárodnímu standardu spotřebitelského řetězce, schválení nových dokumentů

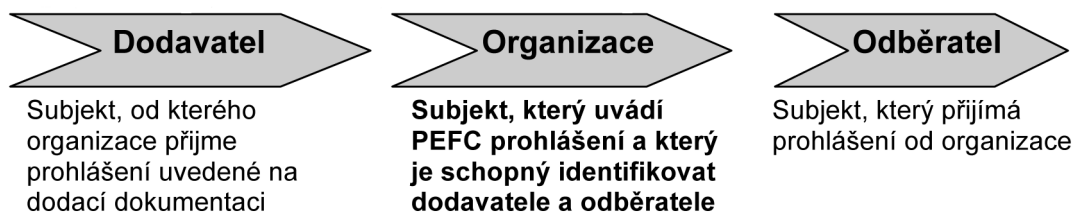
- **PEFC ST 2002:2010 (C-o-C standard) a PEFC ST 2001:2008, vydání 2 (Pravidla pro používání loga PEFC)** byly schválené v listopadu 2010.
- V ČR v roce 2011 jako CFCS 2002:2011 a CFCS 2001:2011, v.2
- **Termíny implementace technického dokumentu (TD) CFCS 2002:2011:**
- **Společnosti musí** implementovat nové požadavky po 26. listopadu 2011,
- Po 26. listopadu 2011, budou certifikační orgány vykonávat **všechny pravidelné audity** (úvodní, dozorový, recertifikační) podle nových požadavků,
- Od 26.11.2011 certifikační orgány **obnoví certifikáty po pravidelných auditech**,
- V průběhu období 27. listopad 2011 – 26. listopad 2012 budou obnoveny všechny certifikáty (dle nového standardu) a **po 26. listopadu 2012 nebude uznán žádný certifikát vydaný podle současné normy CFCS 1004:2006 (v platném znění)**

Rozsah PEFC CFCS 2002:2011

- Pouze pro lesní produkty
- Určený pro PEFC prohlášení nebo specifické prohlášení PEFC uznaných schémat schválené
- *“Kdo potřebuje C-o-C?” a “Kdo může mít C-o-C?”* – na to odpovídá termín “organizace”, t.j. subjekt, který uvádí prohlášení a je schopný jasně identifikovat dodavatele a odběratele
- Označování je dobrovolné
- C-o-C může být zavedené pouze v souvislosti s certifikací třetí stranou
- **V případě sporů je směrodatná anglická verze dokumentu**

Základní model PEFC C-o-C

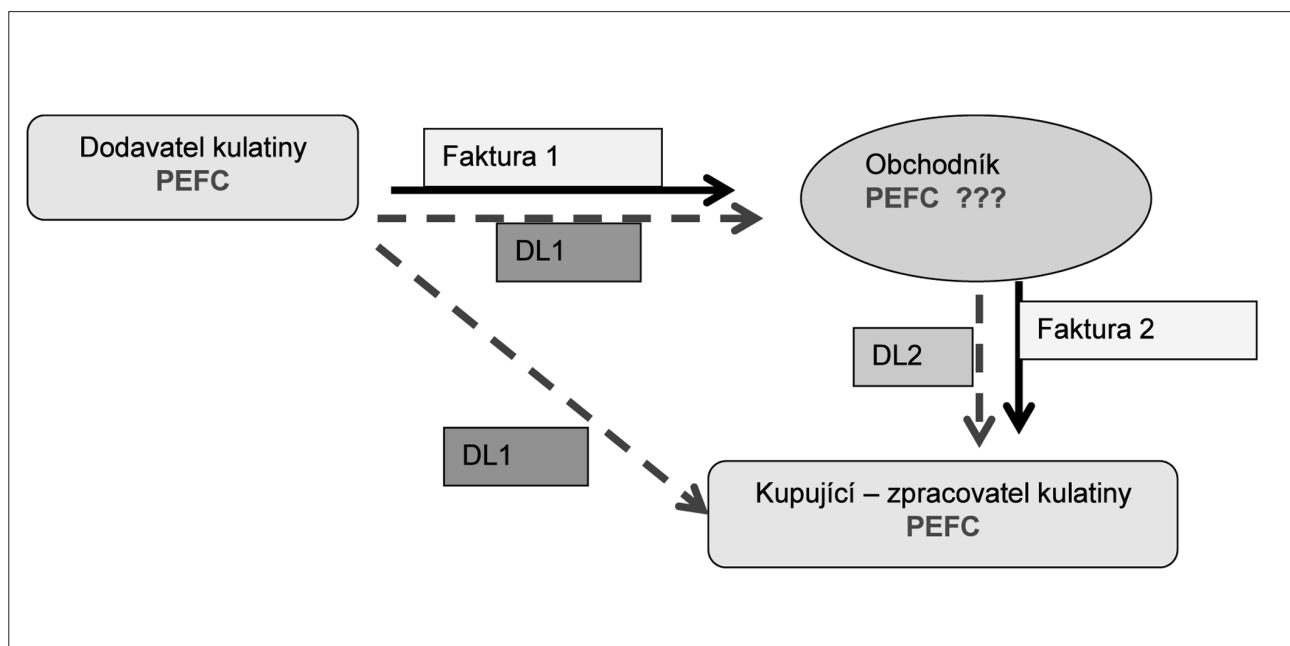
Základní model je založený na vztahu “dodavatel” – “organizace” – “odběratel”

- Pro každou dodávku existuje pouze jeden dodavatel a jeden odběratel !!!!!
- Ke každému dodavateli si musím určit, z jakého **1 dokumentu** budu brát informaci o certifikaci

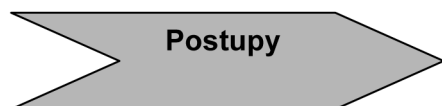
Kdo je „dodavatel“ ? (3.22)

Kupující může uznat jako dodavatele dříví z pohledu PEFC jak fakturu od *obchodníka* (pak dříví bude necertifikované), tak DL od *Dodavatele* kulatiny – pak to může uznat jako PEFC certifikované

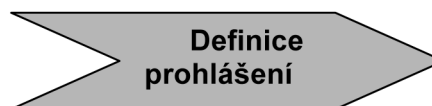
PEFC přístup k C-o-C

PEFC spotřebitelský řetězec podporuje různé prohlášení definované *Radou PEFC* nebo členskými schémata.

PEFC CFCS 2002:2011 Hlavní část

Postupy pro « transformaci prohlášení přijatých od dodavatelů na prohlášení uváděné pro odběratele »

PEFC CFCS 2002:2011 Příloha 1

Definice suroviny uznané pod prohlášením « **PEFC certifikované** »

Metody sledování suroviny ve společnosti:

Proces CoC – *Fyzická separace*

Procentický podíl – Vstup: výpočet procenta – Jednoduché procento

- Klouzavé procento

Výstup: Přepočtení procenta

- Průměrné procento

- Objemový kredit

Společnost si může vybrat metodu anebo **kombinaci** metod (pro jednotlivé výrobní skupiny).

Fyzická separace

Organizace, která nekombinuje certifikovanou surovinu/výrobky s jinou surovinou

Organizace, která používá metodu **Fyzické separace** musí zabezpečit, aby certifikovaná surovina byla separovaná anebo jasně identifikovatelná jiným způsobem **ve všech fázích výrobního anebo obchodního procesu** prostřednictvím:

- a. separace v prostoru
- b. separace v rámci času, anebo
- c. jednoznačné identifikace certifikované suroviny/výrobků ve výrobě
- d. FS lze použít na produkty s různým obsahem PEFC cert. suroviny

Procentuální metoda

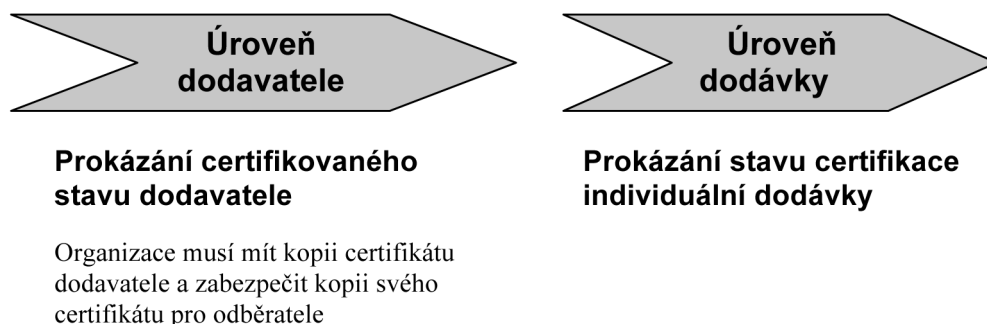
Procentuální metoda spotřebitelského řetězce se vztahuje na organizace, které míchají certifikovanou surovinu / výrobky se surovinou jiných kategorií

Definice produktové skupiny (dříve „výrobní dávka“)

Pojem „**výrobní dávka**“ byl nahrazen 2 termíny:

- **Produktová skupina** (výrobky, pro které se zavádí proces C-o-C), limitovaná „stejnou (podobnou) vstupní surovinou“ a „jedním výrobním místem“
- **Období prohlášení** (definuje časové období, na které se vztahuje kalkulované procento), 3 měsíce maximálně

Požadavky na vstupní / výstupní informace

Požadavky na vstupní / výstupní informace – úroveň dodávky

Informace pro dodávku **všech surovin**:

- a. identifikace organizace jako odběratele dodávky
- b. identifikace dodavatele: aby ho bylo možné ověřit
- c. identifikace výrobků
- d. datum: aby bylo možné správně použít surovinu pro výpočty a ověřit stav dodavatele (platný v čase dodávky),
- e. objem: aby bylo možné použít vstupní surovinu při výpočtech.

Požadavky na vstupní / výstupní informace – úroveň dodavatele

Informace pro dodávku certifikované suroviny / výrobků:

- a. formální prohlášení
- b. „x % PEFC certifikované“

- c. číslo certifikátu dodavatele (nové)
- d. organizace musí mít certifikát dodavatele nebo mít k němu přístup. Důvod: znát metodu a rozsah certifikace dodavatele

Přepočet procenta do výstupních produktů

Stále existují **dvě možnosti** pro přepočet procenta do výstupních výrobků:

- **průměrné procento** – ke všem výrobkům se uvádí hodnota spočteného %
- **objemový kredit** – nutno povinně zavést kreditní účet
  - **přírůstek na kreditním účtu lze počítat jako:**
    - objem výroby **x** procento PEFC cert. sur. na vstupu
    - objem cert. suroviny na vstupu **x** výtěžnost (nové)

Prohlášení PEFC odběrateli je nutné psát **pro každý** výrobek, výrobkovou skupinu

Povinnosti vrcholového managementu

Povinnosti původně vyžadované od vrcholového managementu jsou nyní ve všeobecnosti vyžadované od organizace (nové)

Dokumentované postupy

- Vyjasněné, dokumentované postupy pro **systém náležitě péče (DDS), interní audit a řešení sporů**

Evidence záznamů

- Vyjasněné, evidence záznamů pro **systém náležitě péče a řešení sporů**

Stížnosti

- Nový dokument obsahuje požadavky, aby měla organizace zavedené **postupy na řešení sporů** (potvrzení přijetí stížnosti, získání a ověření informací, doručení rozhodnutí a nápravné a preventivní opatření)

Subdodávky

- Požadavky na subdodávky musí být pokryté C-o-C certifikací organizace (zadavatele)
- Pod subdodávkami se rozumí pouze činnosti, kdy
  - subdodavatel přijme od organizace surovinu a vrátí ji zpět po vykonání subdodavatelských prací (není zahrnutý do nákupu anebo prodeje výrobků) a
  - subdodavatel nemíchá přijatou surovinu/výrobky s jinou surovinou.

Specifikace PEFC prohlášení (Příloha 1)

Definice PEFC prohlášení zahrnuje (*Příloha 1* PEFC TD 2002:2011):

- a. Vždy explicitní prohlášení: *xxx % PEFC certifikováno*
- b. Požadavky na kategorii původu (certifikovaná, neutrální a ostatní surovina)

Recyklovaná surovina – PEFC prohlášení a uznání

PEFC spotřebitelský řetězec vyústil do jednoho prohlášení **PEFC certifikované**, které **stejně** uznává surovinu z **PEFC certifikovaných lesů** (primárně vlákna) tak **recyklovanou surovinu**

Recyklovaná surovina

Nový TD CFCS 2002:2011 přináší konečné řešení (v souladu s ISO 14021) – viz definice dále

- spojuje definice suroviny *před* použitím spotřebiteli a *po* použití spotřebiteli do jedné definice “recyklované suroviny”
- nadále jsou **vyňaty** vedlejší produkty pilařské výroby,
- nadále je vyňatá surovina (materiál), kterou je možné použít v tom samém procese.

Konečné řešení **posouvá na stejnou úroveň recyklovanou surovinu před a po použití spotřebiteli.**

Definice recyklované suroviny:

Je to **Lesní surovina**, která

- a. pochází z toku odpadu v průběhu výrobního procesu. Nepatří sem surovina, která je opakovaně použita na přepracování, zbrošené části anebo zbytky vyprodukované v určitém procese, které je možné znovu použít ve stejném procese, v ve kterém byly vytvořeny. Nepatří sem **vedlejší** produkty jako jsou pilařské vedlejší produkty (piliny, štěpka, kůra a pod.) nebo těžební odpad (kůra, štěpka z větví, kořeny a pod.), protože tyto nejsou součástí „toku odpadního materiálu“.
- b. je vyprodukovaná domácnostmi nebo komerčními průmyslovými a institucionálními provozovny, které plní úlohu konečných spotřebitelů takových produktů, které nemohou být více použity ke svému původnímu účelu. Součástí je surovina navracená z distribučního řetězce.

Poznámka 1: Termín „je možné znova použít ve stejném procese, ve kterém byly vytvořené“ znamená, že surovina vytvořená v rámci jednoho procesu je průběžně navracena do stejného procesu na stejném místě. Příkladem je odpad vytvořený lisovací linkou při výrobě kompozitních materiálů, který se průběžně vrací zpět do stejné lisovací linky. Toto se nepokládá za recyklovanou surovinu.

Poznámka 2: Tato definice vychází z definice ISO 14021:1999.

Poznámka 3: Zde definovaná recyklovaná surovina se liší od definice ve FSC

PEFC systém náležitě péče – DDS (*Příloha 2*)

(dříve to byly *Postupy na zamezení nákupu suroviny z kontroverzních zdrojů...*)

Účel - minimalizace nákupů dříví z kontroverzních zdrojů

Požadavky - jsou součástí CFCS 2002:2011

Povinné - pro metodu procentuální

Certifikace PEFC DDS

- Organizace může mít certifikát PEFC DDS od notifikovaného a akreditovaného CO
- Musí být identifikovány **produktové skupiny**, kterých se PEFC DDS týká
- Certifikace PEFC DDS se nesmí uvádět na produktech
- Proč mít certifikaci PEFC DDS ?

V produkt. skupině pokryté PEFC DDS nesmí být:

Kontroverzní zdroje	Takové aktivity, které nespĺňují legi. požadavky především v oblastech: <ul style="list-style-type: none"> - Lesnické činnosti a těžby - hospodaření v oblastech se zvláštními přírodními a společenskými hodnotami - vlastnická a užívací práva původního obyvatelstva - zdravotní a pracovní záležitosti
GMO	Používání geneticky modifikovaných dřevin
Přeměny lesů	Přeměna lesů na jiné veg. typy a/nebo plantáže

Oblasti vyjmuté z pokrytí PEFC DDS resp. které dříví je bezproblémové

- PEFC certifikovaná surovina a výrobky
- Certifikovaná surovina jiným systémem než PEFC, ale *PEFC radou* uznaným
- Recyklovaná surovina
- Surovina pokrytá systémem PEFC DDS dodavatele

PEFC přístup k DDS (3 kroky)

- Prohlášení dodavatele
- Analýza rizika
- Kontrola druhou nebo třetí stranou u vysoce rizikových dodávek

Certifikace vícemístné organizace (Příloha 3)

Vícemístná organizace smí zahrnovat:

- a. **společnosti** pracující na základě smluvních licencí nebo společnosti s více pobočkami, které **jsou propojeny** prostřednictvím společného vlastnictví ....
- b. **skupinu právně nezávislých podniků** založených za účelem certifikace CoC – skupina výrobců
  - omezení velikosti pro účastníky ve skupině výrobců, (pojem *pracoviště, místo (site)*, max. 50 zaměstnanců, obrat do 9 mil. CHF)
  - skupina výrobců musí být umístěná v jedné zemi,
  - podrobné požadavky na povinnosti **ústředí** (závazek, smluvní vztahy s účastníky, informace a poskytování poradenství, vedení záznamů, dokumentované postupy, interní audity, přezkumy)

Sociální, zdravotní a bezpečnostní požadavky ve spotřebitelském řetězci (Příloha 4)

Tato příloha obsahuje požadavky týkající zdraví, bezpečnosti a pracovních záležitostí, které vycházejí z Deklarace MOP (Mezinárodní organizace práce – ILO) o základních zásadách a právech při práci, 1998.

Požadavky

2.1 Organizace musí prokázat svůj závazek řídit se sociálními, zdravotními a bezpečnostními požadavky definovanými v tomto dokumentu.

2.2 Organizace musí prokázat, že:

- a. pracovníkům není zabráněné svobodně se sdružovat, vybírat si své zástupce a kolektivně vyjednávat se svým zaměstnavatelem,

- b. není používána nucená práce
- c. se nepoužívají pracovníci, kteří nedosáhli minimální legální věk 15 roků nebo věk ukončení povinné školní docházky, který může být ještě vyšší
- d. pracovníkům nejsou odmítnuté stejné pracovní možnosti a zacházení,
- e. pracovní podmínky neohrožují bezpečnost a zdraví.

Používání loga PEFC (PEFC CFCS 2001:2011, v2)

PŘEHLED NOVINEK (PEFC CoC) NUTNO ZAJIŠŤOVAT OD 26.11.2011

- Musím mít certifikáty dodavatelů, resp. vědět, kde je najdu
- Vhodné: Seznamy cert. dodavatelů rozšířit o informaci, na kterém dokladu (jak) píší certifikovaný statut a popř. kde mají certifikát
- Určit **1 doklad**, kde bude vždy při prodeji prohlášení PEFC
- Odběratelům psát: **xx% PEFC certifikováno** (lze i 0% PEFC certifikováno)
- Na doklad odběratelům psát **číslo certifikátu PEFC**
- Nově jmenovat PV s odkazem na novou normu
- Aktualizovat příručku PEFC CoC (**řešení sporů, závazek, Bezp. a zdraví,...**)
- *Logo PEFC používat v souladu s Manuálem pro používání Loga PEFC*
- subdodavatelé
- **Skupinová certifikace (SC)**
  - – připravit, popsat pracoviště včetně obratu a pracovníků, na prokázání členství ve SC
  - – IA musí být nadále ročně u všech účastníků SC „na místě“

Poznámky:

- *Logo PEFC* na faktuře, DL nikdy neznamená, že dodávka je PEFC certifikovaná
- Pojem *kategorie 1* neexistuje
- Objemový kredit – lze použít / vybrat si ze dvou metod

PEFC a Nařízení EU 995/2010 (z 20.10.2010) – kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky

Nařízení mj. obsahuje:

Pojmy:

- Zákonně vytěžené dřevo
- Nezákonná těžba
- **Náležitá péče**
- Kontrola příslušnými orgány, ...

Povinnosti:

- Mít možnost zpětného vysledování toku dřeva
- Zavést systém **náležitě péče**
- Platnosti od: 3.6.2012, 3.3.2013
- Orgány budou vykonávat pravidelné kontroly plnění požadavků této směrnice

Podstatné v b.(18) je, že: „Nemělo by být požadováno po hosp. subjektech, aby zavedly nové systémy, pokud již používají systémy nebo postupy v souladu s požadavky tohoto nařízení.“ (kdo má certifikaci, měl by / bude automaticky splňovat požadavky nařízení EU)

Kontakt

Ing. Pavel Dubánek

e-mail: pavel@dubanek.cz, tel.: 777 204 272

Poznámky: